Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE 116/2020 vp Tuki luonnon monimuotoisuutta edistäviin toimenpiteisiin

22.9.2020

Johanna Korpi
Lainsäädäntöneuvos, YM

Tausta

- Esitys toteuttaa osaltaan Helmi-elinympäristöohjelman täytäntöönpanoa: uuden tukijärjestelmän myötä yksityismailla voitaisiin toteuttaa Helmi-elinympäristöohjelmaan sisältyviä kunnostuksen ja hoidon toimia
- Esityksellä pyritään kehittämään *vapaaehtoisuuteen* perustuvia toimenpiteitä ja *taloudellisia kannusteita* entistä paremmin turvata ja hoitaa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita luonnonsuojelulain soveltamisalan puitteissa
- Tarkoituksena myös varmistaa, että luonnonsuojelun hoitotoimenpiteiden suorittaminen talousarviovaroilla on sopusoinnussa valtiontukisääntöjen kanssa

- Vastaava tukijärjestelmä sisältyy lakiin vesienhoidon ja merienhoidon järjestämisestä (lainmuutos 507/2020). Ko. lain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus maatalousmaan kipsikäsittelyyn vuosina 2020-2025 myönnettävästä tuesta (VNA 510/2020).

Ehdotus luonnonsuojelulain muuttamiseksi

- Luonnonsuojelulakiin lisättäisiin uusi luku 1 a
  - Luvussa säädettäisiin luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi tehtävän kunnostuksen ja hoidon tukemisesta valtion talousarvioissa osoitetuista määrärahoista
  - Tuki olisi harkinnanvaraista, käytettävät määrärahat riippuisivat valtion tulo- ja menoarviosta
  - Tukijärjestelmä olisi uusi keino vapaaehtoisen luonnonsuojelun edistämisessä
- Luonnonsuojelulain 6 §:ä muutettaisiin lisäämällä siihen ELY-keskuksen tehtävä tukiviranomaisena

Tukijärjestelmän rakenne

Luonnonsuojelulain uusi 1 a luku

Tuki=tavara tai palvelu taikka molempia

Valtioneuvoston asetus
- Tukikohtaiset säännökset, Perinnebiotooppien kunnostuksen ja hoidon tuki
- Määräaikainen voimassaolo
- Annettaisiin syksyllä 2020

Valtioneuvoston asetus x
- Tukikohtaiset säännökset
- Määräaikainen voimassaolo

Valtioneuvoston asetus y
- Tukikohtaiset säännökset
- Määräaikainen voimassaolo

Ryhmäpoikkeusasetukset (RPA) ja De minimis-asetukset

Maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen yleiset ja tukikohtaiset vaatimukset

Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

- Tukea voitaisiin myöntää luonnollisille henkilöille, yhtiöille ja muille yhteisöille sekä julkisyhteisöille (pl. valtiolle) edellytysten täyttyessä
- ELY-keskus toimisi tukiviranomaisena ja voisi myöntää tukea luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen, luontotyyppien tai luonnon- tai kulttuurimaiseman hoitotoimenpiteisiin
- Tuki myönnettäisiin palvelujen ja tavaroiden muodossa (esim. niitto, puiden raivaus, aitatarvikkeet)
- Tukea tulisi hakea ja ELY-keskus tekisi tukipäätöksen. Tuki voitaisiin myöntää myös maanomistajan kirjalliseen suostumukseen perustuen. Jos tuen arvioitaisiin edistävän tuen saajan taloudellista toimintaa, se voitaisiin myöntää ainoastaan hakemuksen perusteella. Jos tuen hakijana on joku muu kuin maanomistaja, olisi maanomistajan kirjallisen suostumuksen lisäksi tehtävä sopimus tuen yksityiskohdista maanomistajan kanssa.
- ELY-keskus voisi järjestää tavaroiden ja palvelujen hankinnan keskitetysti. ELY-keskus voisi hankkia palvelun myös maanomistajalta itseltään.
- Tuen hakemiseen olisi matala kynnys

Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

- Laissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden täyttyessä tukeminen olisi mahdollista
- Esitykseen sisältyisivät säännökset muun muassa
  - EU:n valtiontukisääntöjen noudattamisesta
  - rajoituksista tuen myöntämisessä,
  - tuesta ja sen hakemisesta,
  - tuen määräytymisen perusteista,
  - tukipäätöksen sisällöstä ja sopimuksesta,
  - tuen takaisinperinnästä, kirjanpidosta ja oikeusturvakeinoista.
- Pykäliin sisältyisivät valtioneuvostolle osoitetut asetuksenantovaltuudet
- Asetuksessa olisivat tukimuotokohtaiset säännökset; mm. yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tai maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimukset tuesta riippuen
- Valmistelussa valtioneuvoston asetus perinnebiotooppien kunnostuksen ja hoidon tukemisesta